

Informatīvais ziņojums

“Par 2018.gada 12.-14.oktobra Starptautiskā Valūtas fonda un Pasaules Bankas grupas pilnvarnieku gada sanāksmē izskatāmajiem jautājumiem”

No 2018.gada 12. līdz 14.oktobrim Bali, Indonēzijā notiks Starptautiskā Valūtas fonda (IMF) un Pasaules Bankas grupas (WBG) pilnvarnieku sanāksme, kuras ietvaros notiks pilnvarnieku diskusijas par šādiem jautājumiem: 1. Cilvēkkapitāla projekts; 2. Jaunās tehnoloģijas un WBG – iespēju radīšana un risku mazināšana; 3. Bali Finanšu tehnoloģiju dienaskārtība; 4. Parāda radītā ievainojamība jaunattīstības un zemu ienākumu valstīs; 5. WBG Pasaules Attīstības ziņojums 2019 “Mainīgā darba vide”. Izvērstāka informācija par IMF/WBG pilnvarnieku sanāksmju laikā WBG plānotajiem jautājumiem:

I. WBG Cilvēkkapitāla projekts

Sanāksmes laikā plānots izskatīt WBG ziņojumu par Cilvēkkapitāla projektu. Cilvēkkapitāls ir WBG centrālais elements tās mērķa īstenošanai – līdz 2030.gadam uzlabot ienākumu līmeni 40 procentiem no nabadzīgākajiem iedzīvotājiem katrā valstī. Līdz ar to projekta mērķis ir sniegt atbalstu valstīm veikt lielākas investīcijas cilvēkos, tādējādi veicinot izaugsmi. Piemēram, Singapūra, Īrija, Somija un Dienvidkoreja laika gaitā ir pievērsušas būtisku nozīmi cilvēkkapitālam un tas pozitīvi atspoguļojas šo valstu izaugsmē. WBG Cilvēkkapitāla projekts sastāv no trim pilāriem: (1) jauna WBG indeksa izstrāde (*Human Capital Index* – HCI indekss), kas izvērtē cilvēkkapitāla attīstību, (2) vidēja termiņa programmas ieviešana, lai pastiprinātu datu analīzi, nodrošinot kvalitatīvākus datus par cilvēkkapitālu, veicinātu labāku izpratni par cilvēkkapitāla veidošanos un sasaistītu to ar politikas veidošanu valsts līmenī; (3) atbalsta sniegšana valstīm būtiskāko cilvēkkapitāla šķēršļu novēršanā. HCI indekss atšķirsies no jau esošajiem WBG indeksiem – tas sasaistīs cilvēkkapitāla rezultātu ar produktivitāti un ienākumu līmeni. Piemēram, atšķirībā no WBG Cilvēkresursu attīstības indeksa (*Human Development Index*), kas iekļauj IKP uz vienu iedzīvotāju un darbaspēka paredzamo mācību gadu skaitu un tādējādi atspoguļo vēsturisko politisko rīcību un satricinājumus, tad HCI indekss ir uz nākotni orientēts, atspoguļojot, kā pašreizējās veselības un izglītības sistēmas rezultāts veidos nākamās paaudzes darbaspēka produktivitāti.¹ Ar indeksa palīdzību valstis varēs izvērtēt savas valsts izaugsmes potenciālu, ko tās zaudē dēļ trūkumiem cilvēkkapitālā, salīdzināt

Deklasificēts saskaņā ar FM 07.04.2020.vēstuli Nr.13.7-13/12/1794 (reģ. Nr.SAN-64)

¹ HCI indeksa pirmā versija atspoguļos šādus rādītājus: “bērnu izdzīvošanas rādītājs” x “gadu skaits kvalitatīvi pielāgotā izglītības sistēmā” x “veselība (pieaugušo izdzīvošanas rādītājs un kavētas augšanas vidējais rādītājs)” = nākotnes darbaspēka produktivitāte.

progresa rādītājus un noteikt, cik ātri tās varēs sasniegt mērķi. Cilvēkkapitāla projekts sekmēs uz rezultātu orientētu politisko rīcību vairākās jomās, tai skaitā mobilizēt resursus un uzlabot to izlietojumu, risināt pārvaldības jautājumus, uzlabot investīciju klimatu, veicināt dzimumu līdztiesību un vairo sabiedrības izpratni. HCI indeksa pirmais prototips, kas tiks publicēts 2018.gada pilnvarnieku gada sanāksmē un atjaunots ik pēc trim gadiem, sasaistīs ar investīcijām veselībā un izglītībā, veidojot nākotnes darbaspēka produktivitāti. Uzlabojoties datu kvalitātei, HCI indeksa tvērums tiks paplašināts un tiek paredzēts, ka nākamās HCI indeksa versijas ietvers rādītājus, kas atspoguļo saņemto izglītību agrīnā bērnībā līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai un pēc izglītības iestāžu pabeigšanas (t.i., augstākā izglītība un apmācības darba vietā) un veselības stāvokli, tajā skaitā slimības, saistībā ar produktivitāti (piemēram, infekciju slimības, garīgā veselība). HCI indekss aptvers 162 valstis, kurās ir pieejami nepieciešamie dati, savukārt cilvēkkapitāla projekts sākotnēji tiks īstenots 27 valstīs,² kuras izstrādā nacionālās prioritātes cilvēkkapitāla attīstībai, un tālāk projekts tiks paplašināts arī uz citām valstīm.

Diskusijas jautājumi:

1. *Kāda būs Cilvēkkapitāla projekta pievienotā vērtība un kā tas veicinās izpratni par cilvēkkapitāla nozīmīgumu valsts attīstībā?*
2. *Kā Cilvēkkapitāla projekts var palīdzēt veicināt WBG valstu izvērtējumu?*

Latvijas nostāja

Latvija atbalsta WBG Cilvēkkapitāla projektu, tai skaitā jauna indeksa ieviešanu, un WBG centienus veicināt dialogu ar politikas veidotājiem par nepieciešamību prioritizēt investīcijas cilvēkkapitālā. **Latvija uzskata**, ka cilvēkkapitāla nepilnību risināšana ir būtiska WBG divkārtšo mērķu un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Pozitīvi tiek vērtēts, ka jaunais indekss ir cieši saistīts ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem veselības, izglītības un uztura jomā.

Latvija atbalsta, ka Cilvēkkapitāla projekts kļūs par WBG valstu izvērtējuma procesa centrālo daļu, kā arī sistemātiskās valstu diagnostikas un saņēmējvalstu stratēģiju neatņemamu sastāvdaļu. Sasaiste ar WBG Pasaules attīstības ziņojumu 2019.gadam iekļauj Cilvēkkapitāla projektu plašākā politiskā debatē.

Ņemot vērā, ka viens no HCI indeksa mērķiem ir atbalsta mobilizēšana labākai datu ieguvei, **Latvija uzskata**, ka ir būtiski nodrošināt sadarbību ar daudzpusējiem partneriem, tāpēc rosina veidot ciešāku dialogu ar UNESCO Statistikas institūtu (UIS) HCI indeksa izstrādē, lai nodrošinātu galveno indikatoru salāgošanu starp aģentūrām,

² Armēnija, Butāna, Kostarika, Ēģipte, Etiopija, Gruzija, Indonēzija, Irāka, Jordānija, Kenija, Kuveita, Lesoto, Libāna, Malavi, Maroka, Pakistāna, Papua-Jaungvineja, Peru, Filipīnas, Polija, Ruanda, Senegāla, Sjerraleone, Tunisija, Ukraina, Apvienotie Arābu Emirāti, Uzbekistāna.

kas strādā pie ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas. Tāpat nepieciešama Pasaules Veselības organizācijas iesaiste tehniskajās konsultācijās par HCI tālāku izstrādi.

Latvija kopā ar Ziemeļu un Baltijas valstīm ir gatava iesaistīties indeksa tālākā izstrādē un ieviešanā, īpaši attiecībā uz tā salāgošanu ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

II. Jaunās tehnoloģijas un Pasaules Bankas grupa – iespēju radīšana un risku mazināšana

Sanāksmes laikā plānots izskatīt WBG ziņojumu par jaunajām tehnoloģijām un WBG lomu, palīdzot pielietot šīs tehnoloģijas valstu attīstības veicināšanai. Tradicionālos risinājumus kritisku attīstības problēmu pārvarēšanai aizvien vairāk ietekmē tehnoloģijas iekļaušanās, radot jaunas iespējas un riskus. Tās paplašina piekļuvi globālajiem tirgiem un ietekmē biznesa modeļa izmaiņas. Automatizācija un mākslīgais intelekts sniedz ievērojamu produktivitātes pieaugumu, savukārt digitalizācija paplašina piekļuvi finanšu pakalpojumiem tām iedzīvotāju grupām, kuras tos neizmanto. Jaunās tehnoloģijas rada arī jaunus riskus, tai skaitā ekonomiskajai un sociālajai iekļaušanai, vides un sistēmiskai ilgtspējai, kā arī izmaina darba vidi un palielina nevienlīdzības risku. Tomēr jauno tehnoloģiju radīto priekšrocību neizmantošana var radīt vēl lielākas izmaksas. WBG atbalstīs valstis ar jaunajām tehnoloģijām saistīto iespēju radīšanā un risku mazināšanā, ieviešot “Attīstīt – Stiprināt – Būt par starpnieku” (*Build-Boost-Broker*) priekšlikumu – WBG kopā ar privāto sektoru un attīstības partneriem palīdzēs trīs pīlāros:

- Attīstīt (*Build*) infrastruktūru un atbilstošu regulējumu, lai nodrošinātu piekļuvi jaunajām tehnoloģijām un paplašinātu to izmantošanu.
- Stiprināt (*Boost*) institūciju, indivīdu, sabiedrības grupu, valdību un uzņēmumu kapacitāti pielāgoties tehnoloģiju radītajai ietekmei, veicinot jaunajai ekonomikai nepieciešamo prasmju pilnveidošanu un caurskatāmu, efektīvu un atbildīgu valdības pakalpojumu nodrošināšanu.
- Būt par starpnieku (*Broker*) jauno tehnoloģiju izmantošanā specifisku attīstības problēmu risināšanai, veidot globāla mēroga dialogu un standartu noteikšanu jauno tehnoloģiju jomā.

Šī priekšlikuma īstenošanai WBG pastiprinās iesaisti visos trīs pīlāros un uzlabos iekšējo kapacitāti, tostarp sniedzot atbalstu valstu diagnostikā, koordinējot darbu ar attīstības partneriem, mobilizējot privāto sektoru, kā arī aicinot akcionārus atbalstīt šo projektu gan savās valstīs un reģionos, gan arī atbalstot WBG lomu daudzpusējos formātos. Priekšlikums ir izstrādāts, balstoties uz Pasaules attīstības ziņojuma 2019 “Mainīgā darba vide” secinājumiem, un papildina Attīstības komitejas dokumentus “Cilvēkkapitāla projekts” un “Bali Fintech Dienas kārtība”.

Diskusijas jautājumi:

1. *Vai WBG Attīstības komiteja piekrīt "Build-Boost-Broker" priekšlikumam atbalstīt valstis ar jaunajām tehnoloģijām saistīto iespēju izmantošanā un risku mazināšanā?*
2. *Vai WBG Attīstības komiteja piekrīt piedāvātajām WBG iesaistes jomām?*

Latvijas nostāja

Latvija atbalsta WBG diskusiju dokumentu par jaunajām tehnoloģijām un uzskata, ka WBG ir īpaša loma, lai palīdzētu valstīm izmantot jaunās tehnoloģijas un risinātu to ietekmes radītās sekas un novērstu riskus. WBG būtu jāuzņemas vadošā loma, atbalstot valstis pārejā uz jaunu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Šī loma ir īpaši būtiska, ņemot vērā, ka jauno tehnoloģiju riski un iespējas pilnībā vēl nav apzinātas vai ir tikai daļēji apzinātas.

Latvija atbalsta WBG iesaisti sinerģiju un visaptverošu pieeju veicināšanā, izvērtējot citu iesaistīto pušu aktivitātes, piemēram, ANO ģenerālsēkretāra augsta līmeņa paneli par digitālo sadarbību.

III. Bali Finanšu tehnoloģiju dienaskārtība

Sanāksmes laikā plānots izskatīt IMF/WBG Bali Finanšu tehnoloģiju (Fintech) dienaskārtību. Straujam tehnoloģiskajam progresam ir ietekme uz ekonomikas un finanšu jomu, ne tikai piedāvājot plašas iespējas, bet arī paaugstinot potenciālos riskus. Fintech var sniegt atbalstu ekonomiskajai izaugsmei un nabadzības mazināšanai ar finanšu attīstības, iekļaušanas un efektivitātes stiprināšanu, tomēr tās var radīt arī finanšu stabilitātes, kā arī patērētāju un investoru aizsardzības riskus. Nacionālās institūcijas vēlas gan gūt labumu no Fintech, gan arī mazināt potenciālos riskus. Daudzas starptautiskās un reģionālās organizācijas atbilstoši savam mandātam vērtē dažādos Fintech aspektus, tomēr valstis ir norādījušas uz nepieciešamību pēc ciešākas starptautiskās sadarbības un vadlīniju izstrādes par iespējamo problēmu risināšanu. Atsaucoties dalībvalstu aicinājumam, ziņojumā ietverti būtiskākie uzsvāri politikas veidotājiem un starptautiskajai sabiedrībai, izvirzot 12 elementus atbilstoši dalībvalstu pieredzei:

1. izmantot Fintech radītās iespējas;
2. uzlabot finanšu pakalpojumu sniegšanu ar jaunajām tehnoloģijām;
3. stiprināt konkurenci un veidot atvērtu, brīvu, konkurējošu vidi;
4. sekmēt Fintech attīstību, lai veicinātu finanšu iekļaušanu un attīstītu finanšu tirgus;

5. cieši uzraudzīt Fintech attīstību, lai veicinātu izpratni par finanšu sistēmas attīstību;
6. pielāgot regulējumu un uzraudzības praksi, lai sekmētu finanšu sistēmas attīstību un stabilitāti;
7. aizsargāt finanšu sistēmas integritāti;
8. modernizēt regulējumu, lai nodrošinātu iespēju veicinošu regulatīvo vidi;
9. nodrošināt vietējās monetārās un finanšu sistēmas stabilitāti;
10. izveidot stabilu finanšu un datu infrastruktūru Fintech sniegto priekšrocību atbalstam;
11. veicināt starptautisko sadarbību un informācijas apmaiņu;
12. uzlabot starptautiskās monetārās un finanšu sistēmas kopīgo uzraudzību.

IMF/WBG Fintech darba kārtību realizēs mandāta un pašu ekspertīzes ietvaros, kā arī veidos dialogu ar nacionālajām institūcijām un sniegs ieguldījumu starptautiskajām institūcijām darbam ar Fintech jautājumiem.

Latvijas nostāja:

Latvija atbalsta Bali Fintech darba kārtību, tā sasaucas ar starptautiskajām iniciatīvām un WBG/IMF darbu, kas ir fundamentāls ieguldījums, lai veicinātu finanšu iekļaušanu un mazinātu nabadzību.

Latvija uzskata, ka WBG darbam Fintech jomā vajadzētu radīt ietekmi uz valstu attīstību – palīdzot radīt iespējas veikt reformas un stiprinot kapacitāti Fintech risinājumu īstenošanai ar mērķi attīstīt finanšu tirgus, veicināt atbildīgu pieeju finanšu pakalpojumiem un uzlabojot pārrobežu maksājumu un naudas pārskaitījumu pakalpojumus. Nākotnē būtu nepieciešami starptautiska līmeņa politikas veidošanas priekšlikumi, zināšanu apmaiņa un koordinācija paralēli mērķētām uzraudzības aktivitātēm Fintech jomā.

Latvija uzskata, ka nepieciešams tālāks darbs sadarbībā ar starptautiskajām organizācijām atbilstoši to mandātam, lai nodrošinātu efektīvu starptautisko koordināciju Fintech jomā.

IV. Parāda radītā nestabilitāte jaunattīstības un zemu ienākumu valstīs

Sanāsmē plānots izskatīt IMF/WBG ziņojumu par jaunattīstības un zemu ienākumu valstu pieaugošo parādu un tā radīto nestabilitāti, un IMF/WBG daudzpusīgo pieeju šīs nestabilitātes mazināšanai. Ziņojums koncentrēts uz parāda analītikas un caurskatāmības uzlabošanu, un iekļauj vairākas rekomendācijas tālākai rīcībai. Valsts parāds jaunattīstības tirgos sasniedzis līmeni, kāds nav pieredzēts pat 1980.gados. Pēdējo piecu gadu laikā publiskais parāds ir pieaudzis par 11 procentpunktiem no IKP 2013.gadā, sasniedzot 51 procentu 2018.gadā. Jaunattīstības tirgos ar parādu saistītie riski ir pieauguši un valstu starpā būtiski atšķiras. Dažas valstis varētu saskarties ar

ierobežotu spēju īstenot preciklisku politiku, ņemot vērā, ka augstais parāda līmenis ierobežos fiskālo telpu, citas – ar kapitāla aizplūšanu un valūtas vērtības samazināšanos. Vienlaikus vairākas jaunattīstības valstis ir stiprinājušas savu noturību, pateicoties piesardzīgai politikai, ārējo un fiskālo rezervju palielināšanai un drošas parāda vadības stratēģijas īstenošanai. Parāda risks zemu ienākumu un jaunattīstības valstīs pēdējo gadu laikā ir ievērojami pieaudzis – valstu īpatsvars, kurām ir augsts parāda krīzes risks vai kuras ir nonākušas parāda krīzē, kopš 2013.gada ir dubultojies līdz aptuveni 40 procentiem. Piekļuve ārpus Parīzes kluba³ esošo kreditoru un tirgus finansējumam ir radījusi ne tikai jaunus finansēšanas avotus, bet arī problēmas parāda noregulēšanai. IMF/WBG īsteno visaptverošu pieeju, lai palīdzētu valstīm ierobežot valsts parāda radīto ievainojamību, četros virzienos:

1. uzlabot parāda analītiku un agrīnās brīdināšanas sistēmas, lai palīdzētu valstīm labāk izprast parāda radīto ievainojamību;
2. stiprināt parāda caurskatāmību, lai palīdzētu valstīm gūt visaptverošu priekšstatu par savu parādu, tai skaitā veicināt izpratni augstākajā politiskajā līmenī, sniegt tehnisko atbalstu un izstrādāt instrumentus aizņēmēju kapacitātes stiprināšanai, nodrošināt lielāku skaidrību par piekļuvi IMF/WBG apkopotajiem un izplatītajiem datiem par parādu, īstenot aktivitātes sadarbības ar kreditoriem uzlabošanai;
3. stiprināt parāda/fiskālā riska vadības kapacitāti, lai palīdzētu valstīm efektīvāk risināt esošo parādu;
4. pārskatīt IMF Parāda Ierobežošanas Politiku un WBG Starptautiskās Attīstības Asociācijas Politiku par aizņemšanos uz atvieglotiem nosacījumiem.

Diskusijas jautājumi:

1. *Vai WBG Attīstības komiteja piekrīt ziņojumā atspoguļotajam izvērtējumam par parāda radīto ievainojamību jaunattīstības un zemu ienākumu valstīs?*
2. *Vai WBG Attīstības komiteja piekrīt ziņojumā atspoguļotajai WBG/IMF daudzpusīgajai pieejai, kas paredz palīdzēt valstīm mazināt valsts parāda radīto ievainojamību?*

Latvijas nostāja

Latvija atbalsta ziņojumā iekļauto izvērtējumu par parāda radīto ievainojamību jaunattīstības un zemu ienākumu valstīs un daudzpusīgo pieeju šīs ievainojamības mazināšanai.

³ Parīzes klubs (izveidots 1956.gadā) sastāv no valstīm, kas ir lielākie parādos nonākušo valstu kreditori, nodrošinot koordinētus un ilgtspējīgus parāda risinājumus. Saņemot atbilstošus parādsaistību risinājumus no Parīzes kluba kreditoriem, parādos nonākušajām valstīm ir pienākums veikt reformas savā makroekonomiskā un finanšu stāvokļa stabilizēšanai un atjaunošanai. Parīzes klubā ietilpst Apvienotā Karaliste, ASV, Austrālija, Austrija, Beļģija, Brazīlija, Dānija, Dienvidkoreja, Francija, Itālija, Izraēla, Īrija, Japāna, Kāna, Krievijas Federācija, Nīderlande, Norvēģija, Somija, Spānija, Šveice, Vācija, Zviedrija.

Latvija uzskata, ka WBG ir svarīgi nodrošināt visaptverošu kvalitatīvu datu pieejamību par valstu parādu, tai skaitā attiecībā uz ārpus Parīzes kluba esošo valstu izsniegto finansējumu.

Latvija uzskata, ka ziņojumā būtu jāuzsver IMF un WBG loma ilgtspējīgu aizdevumu nodrošināšanā un aicina WBG īstenot kapacitātes stiprināšanas pasākumus, lai uzlabotu valstu finanšu un parāda vadību, kā arī WBG vēl aktīvāk iesaistīties produktīvu investīciju un vietējo resursu mobilizēšanas reformās.

5. WBG Pasaules Attīstības ziņojums 2019 “Mainīgā darba vide”

Gada sanāksmes ietvaros plānots apspriest arī WBG Pasaules Attīstības ziņojumu 2019 - “Mainīgā darba vide”, ko WBG plāno publicēt pilnvarnieku gada sanāksmes ietvaros š.g. oktobrī. Diskusijās par darba vides nākotni dominē bažas par bezdarbu, ko izraisīs robotu piesaiste. Robotu skaits pasaulē strauji pieaug – līdz 2019.gadam kopējais robotu skaits pasaulē sasniegs 2.6 miljonus. 2018.gadā robotu blīvums uz vienu darbinieku visaugstākais ir Dienvidkorejā, Singapūrā un Vācijā, tajā pašā laikā nodarbinātības līmenis šajās valstīs saglabājas augsts. Laika posmā no 1999. līdz 2016.gadam tehnoloģiskās pārmaiņas, kas aizvieto rutīnas darbu, kopumā ir radījušas vairāk kā 23 miljonus darbavietu visā Eiropā, sastādot gandrīz pusi no kopējās nodarbinātības pieauguma šajā periodā. Tiešsaistes darba platformas ir likvidējušas daudzus ģeogrāfiskos šķēršļus, piemēram, Bangladeša nodrošina 15% no pasaules kopējā tiešsaistes darbaspēka ar 650 000 ārstata darbiniekiem. Tehnoloģiju rezultātā ir mainījušās darba tirgū nepieciešamās prasmes – pieprasījums pēc kognitīvajām un sociālajām prasmēm ne-rutīnas darbam – pieaug gan attīstītajām, gan jaunattīstības valstīm. Kopš 2001.gada nodarbinātības īpatsvars, kurā nepieciešamas šāda veida prasmes, jaunattīstības valstīs pieauga no 19 līdz 23 procentiem, bet attīstītajās valstīs no 33 līdz 41 procentam. Visbeidzot, tehnoloģijas izmaina to, kā un uz kādiem noteikumiem cilvēki strādā. Standarta ilgtermiņa darba līgumu vietā digitālo tehnoloģiju ietekmē pieaug īstermiņa darba attiecības, kas bieži vien ir darbs tiešsaistes platformās. Lai gan lielākam cilvēku skaitam šāda veida darbs kļūst pieejamāks un sniedz elastīgākus darba nosacījumus, tomēr pieaug bažas par ieņēmumu nevienlīdzību un sociālo neaizsargātību. Pieejamie dati liecina, ka īstermiņa darba attiecību īpatsvars joprojām ir neliels - pasaulē kopējais ārstata darbinieku skaits tiek lēsts aptuveni 84 miljonu apmērā, kas ir mazāk kā 3 procenti no 3.5 miljardiem globālā darbaspēka. Digitālo tehnoloģiju izraisītās izmaiņas nodarbinātībā ietekmē gan attīstītās valstis, kurās ir plaša tehnoloģiju izplatība, gan arī jaunattīstības valstis, kur, neskatoties uz tehnoloģisko progresu, neformālas darba attiecības sastāda līdz pat 90 procentiem. Lai risinātu mainīgās darba vides radītos izaicinājumus, ir būtiski veikt investīcijas cilvēkkapitālā, jo īpaši dzīves agrīnajos gados – ne tikai lasītprasme un rēķināšanā, bet

arī kognitīvo prasmju veicināšanā, ņemot vērā tehnoloģiju pieaugošo lomu mūsdienās. Lai valdības piesaistītu papildu resursus, kas nepieciešami investīcijām cilvēkkapitālā un sociālajā iekļaušanā, ir nepieciešama nodokļu ieņēmumu palielināšana (zema ienākuma valstīs nodokļu ieņēmumi ir uz pusi mazāki nekā augsta ienākuma valstīs) un izvairīšanās no nodokļu nomaksas jeb nodokļu optimizācijas novēršana (ņemot vērā zemu uzņēmuma ienākumu nodokļa likmju jurisdikciju (“nodokļu paradīzes”) izmantošanu, valdības visā pasaulē zaudē aptuveni USD 100-240 miljardus nodokļu ienākumus gadā, kas pielīdzināms 4-10 procentiem no uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumiem globāli). Izvairīšanās no nodokļu nomaksas shēmas, ko daudzi uzņēmumi izmanto peļņas palielināšanai, būtu jālikvidē. Nepieciešams pārskatīt starptautisko nodokļu sistēmu, tai skaitā attiecībā uz to, kā aplikt ar nodokli uzņēmumus, kuri darbojas globāli digitālajā ekonomikā. Līdz ar to nepieciešams pārskatīt starptautisko nodokļu sistēmu, tai skaitā attiecībā uz to, kā aplikt ar nodokli uzņēmumus, kuri darbojas globāli digitālajā ekonomikā. WBG veiktā analīze piedāvā valdībām trīs jomas tālākai politiskai rīcībai:

1. veikt lielākas investīcijas cilvēkkapitālā, kas ir nepietiekamas daudzās attīstības valstīs; lielāka uzmanība jāvelta nelabvēlīgā situācijā esošajām iedzīvotāju grupām un izglītībai agrīnā bērnībā, kā arī kognitīvajām un sociālajām prasmēm;
2. uzlabot sociālo aizsardzību ar minimālām sociālām garantijām un uzlabotu sociālo apdrošināšanu, kā arī darba tirgus regulējuma reformām jaunattīstības valstīs;
3. veikt būtiskus uzlabojumus nodokļu ieņēmumu mobilizēšanā jaunattīstības valstīs, lai nodrošinātu fiskālo telpu cilvēkkapitāla un sociālās aizsardzības finansēšanai no publiskiem līdzekļiem.

Diskusijas jautājumi:

1. *Kādas ir politikas veidotāju prioritārās jomas darba tirgus problēmu risināšanai?*
2. *Kā ziņojuma secinājumi ietekmēs iztikas līdzekļus, darba vietu radīšanu un izaugsmi?*
3. *Kādas ir galvenās jomas, kurās WBG varētu vislabāk palīdzēt valdībām to centienos risināt mainīgo darba vidi?*

Latvijas nostāja:

Latvija atbalsta ziņojumā ietvertos virzienus tālākai valdību rīcībai mainīgās darba vides izaicinājumu priekšā: 1) investīcijas cilvēkkapitālā, 2) sociālās aizsardzības uzlabošana un 3) nodokļu ieņēmumu modernizācija. **Latvija atbalsta** nepieciešamību izstrādāt pasākumus, kas motivētu valdības investēt šajās trijās jomās, izmantojot valstu salīdzinošo izvērtējumu un demonstrējot pozitīvos rezultātus, ko rada investīcijas cilvēkkapitālā.

Latvija atbalsta ziņojumā uzsvērtu nepieciešamību pēc aktīvākas vietējo resursu mobilizēšanas un pēc aktīvākas cīņas pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas un nodokļu izkrāpšanas. **Latvija līdz ar Ziemeļu un Baltijas valstu grupu vēlas uzsvērt** demokrātiska procesa, iekļaujoša sociālā dialoga un iedzīvotāju iesaistes nozīmi. Tādējādi ir būtiski valstīs sabiedrībām piemērotā veidā nodrošināt datus un novērtējumus, kas norāda uz cēloņsakarību starp investīcijām un to trūkumu minētajās trīs jomās, kā arī sniegt skaidru vēstījumu, ka šajos jautājumos nepieciešama plaša sabiedrības iesaiste.

Finanšu ministre

D.Reizniece-Ozola

Forda
67095585, Inga.Forda@fm.gov.lv